

REMISSYTTRANDE

2019-10-28

FRA beteckning
20 400:3645/19:2Infrastrukturdepartementet
103 33 StockholmEr handläggare
Filip VestlingErt datum
2019-06-25Er beteckning
I2019/01809/EFRA handläggare
Kári Ólafsson

FRA föreg. datum

FRA föreg. beteckning

**Remiss av betänkandet Moderna tillståndprocesser för elnät
(SOU 2019:30)****I Synpunkter**

Försvarets radioanstalt (FRA) har – från de utgångspunkter myndigheten har att beakta – följande synpunkter på betänkandet Moderna tillståndprocesser för elnät (SOU 2019:30).

5.5.1 Länsstyrelsen bör få besluta om markåtkomst (s. 171 ff.)

Utredningens förslag innebär att det införs en bestämmelse direkt i ellagen om tillstånd till markundersökning, s.k. undersökningstillstånd, som sker innan en ansökan om nätkoncession lämnas in. Ett sådant tillstånd för markundersökning behövs om markägaren inte vill ge nätföretaget tillträde till marken. I dagsläget tillämpas 7 kap. 6 § expropriationslagen (1972:719) om undersökning av en fastighet inför expropriering i de fall elföretag nekas tillträde av fastighetsägaren.¹

Vid en ansökan om tillstånd till markundersökning enligt expropriationslagen får endast fastighet som tillhör annan än staten tas i anspråk. Detta torde innebära att tillträde till statliga fastigheter för markundersökning i dagsläget enbart kan ske efter överenskom-

¹ Efter att markundersökningen är klar kan elföretag gå vidare med en ansökan om nätkoncession enligt ellagen (1997:857).

melse. Den föreslagna bestämmelsen om undersökningstillstånd innehåller inte någon begränsning avseende statliga fastigheter. Vidare saknas en möjlighet för Försvarsmakten att begära att frågor om undersökningstillstånd prövas av regeringen i de fall de har betydelse för försvaret såsom gäller vid prövning om nätkoncessioner. Förslaget innebär således i sin nuvarande form en risk för uppluckring av skyddet för områden som är av betydelse för Sveriges säkerhet.

Om förfarandet om undersökningstillstånd även ska gälla statliga fastigheter bör det övervägas, enligt FRA:s mening, om inte den föreslagna bestämmelsen om undersökningstillstånd bör utformas på liknade sätt som gäller vid prövning av nätkoncessioner.² Det kan annars uppstå situationer då elföretag får tillträde till viss fastighet för markundersökning men får avslag om nätkoncession rörande samma fastighet med hänsyn till frågor som rör försvaret.

6.2.3 Bedömningen av koncessionshavarens lämplighet behålls oförändrad (s. 199 ff.)

FRA tillstyrker utredningens förslag att den löpande driften av en ledning eller ledningsnät ska ske ifrån Sverige.

Utredningen har dock inte, trots sina direktiv,³ lämnat några förslag angående behovet att kunna pröva vem som bör kunna inneha nätkoncession med hänsyn till den nationella säkerheten vid exempelvis prövning av nya elnätsföretag och vid ägarbyte i elnätsföretag.

I betänkandet anges att en separat prövning av nätföretagens lämplighet ur totalförsvarsynpunkt skulle innebära helt nya regler om prövning av nya nätföretag och vid ägarbyte och att frågan behöver utredas särskilt.⁴ FRA ifrågasätter inte att frågan om bedömning av lämplighet att inneha nätkoncessioner och ägarbyten ur ett nationellt säkerhetsperspektiv är komplex. Däremot är det olyckligt att frågan helt har släppts av utredningen. Även om Energimarknadsinspektionen saknar kompetens kring säkerhetskyddsfrågor, d.v.s. frågor rörande Sveriges säkerhet, bör det övervägas vilka möjligheter det finns att införa en skyldighet för inspektionen att inhämta yttrande från ex-

² Enligt 2 kap. 1 a § ellagen har Försvarsmakten möjlighet att begära att frågor om nätkoncession prövas av regeringen i de fall de har betydelse för försvaret. Enligt 8 § elförordningen (2013:208) ska tillståndsmyndigheten vid handläggning av ärenden om nätkoncession inhämta yttranden från Försvarsmakten samt underrätta FRA om ansökan.

³ Översyn av regelverket för nätkoncessioner (Dir. 2018:6) s. 10.

⁴ SOU 2019:30 s. 202.

FRA

pertmyndigheter inom säkerhetsskyddsområdet inom ramen för det sedvanliga förfarandet vid handläggning av ansökan om nätkoncessioner.

Även om det i betänkandet saknas förslag till bestämmelser om vem som ska kunna inneha nätkoncession vid ägarbyten gäller förstås säkerhetsskyddslagen med anslutande förordning och övriga författningar de elnätsföretag som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Detta innebär att redan nu omfattas sådana elnätsföretag vid ägarbyten i form av överlåtelser som regleras enligt 2 kap. 9 § säkerhetsskyddsförordningen (2018:658).⁵ Detta borde lyftas fram tydligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Frågan om kontroll av lämpligheten av nya elnätsföretag som söker nätkoncession ur ett nationellt säkerhetsperspektiv fångas däremot inte upp av säkerhetsskyddslagen.

II Allmänt om FRA

FRA är en civil myndighet under Försvarsdepartementet med ca 800 anställda. FRA är en del av svensk underrättelsetjänst med uppgift att bedriva signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och till lagen anslutande förordning.

FRA bedriver signalspaning i syfte att kartlägga bl.a. yttre militära hot, hot mot svensk personal under internationella insatser, internationell terrorism, främmande underrättelseverksamhet mot svenska intressen och övriga internationella företeelser som har betydelse för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. All signalspaning är riktad mot utländska förhållanden och sker på uppdrag av regeringen, Regeringskansliet, Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Nationella operativa avdelningen inom Polismyndigheten.

FRA bedriver även informationssäkerhetsverksamhet. FRA ska ha hög teknisk kompetens inom informationssäkerhetsområdet och får efter begäran stödja sådana statliga myndigheter och statligt ägda bolag hanterar information som bedöms vara känslig från sårbarhetssynpunkt eller i ett säkerhets- eller försvarspolitiskt hänseende.

⁵ Enligt 2 kap. 9 § säkerhetsskyddsförordningen ska den som avser att överlåta säkerhetskänslig verksamhet till en enskild anmäla det till Säkerhetspolisen. Bestämmelsen torde dock inte i sin nuvarande utformning omfatta en vanlig aktieägares överlåtelse av sitt aktieinnehav i det bolag som bedriver verksamheten, se betänkandet Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82) s. 297 f.

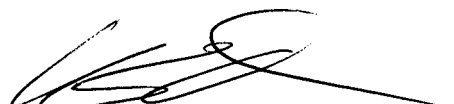
FRA

Uppgifter rörande FRA:s verksamhet omfattas till stora delar av sekretess bl.a. enligt 15 kap. 2 § OSL. För uppgifter i allmän handling rörande underrättelseverksamhet gäller sekretess i 95 år.

I detta ärende har avdelningschefen Robert Sirkka (avd V) beslutat. I den slutliga handläggningen har också juristen Kári Ólafsson (avd V) deltagit, tillika föredragande.

Försvarets radioanstalt


Robert Sirkka


Kári Ólafsson

Sändlista

För kännedom

Försvarsdepartementet/Sund

Försvarsdepartementet/Rättssekretariatet

Internt FRA

GD

Chefsjuristen

C Plan

Kommunikationschefen

Säkerhetsskyddschefen

AC